

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін факультету №6**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Історія та культура України»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого(бакалаврського) рівня вищої освіти

053 «Психологія» (практична психологія)

**м. Харків
2023 рік**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
30.08.2023   Протокол № 7
(дата, місяць, рік)

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
25.08.2023   Протокол № 7
(дата, місяць, рік)

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
29.08.2023   Протокол № 7
(дата, місяць, рік)

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін *(протокол від 25.08.2023 р. № 9)*

Розробник:

Завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, доктор історичних наук, професор Греченко В.А.

Рецензенти:

Завідувач кафедри українознавства Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор філологічних наук, професор Чорний І.В.

Професор кафедри історії України ХНУ ім. В.Н. Каразіна, доктор історичних наук, професор Посохова Л.Ю

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем - 9	053 Психологія (практична психологія) Перший (бакалаврський)	Навчальний курс 1 Семестр 1 Підсумковий контрольний захід: екзамен

Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:

денна форма навчання	заочна форма навчання
Лекції – 24_____;	Лекції – __4_____;
Семінарські заняття – __24_____;	Семінарські заняття – __4_____;
Самостійна робота – _42;	Самостійна робота – _82;
Індивідуальні завдання:	Індивідуальні завдання:
Реферати (тощо) – 1 ; перший семестр	Реферати – 1 ; перший семестр

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія та культура України» є засвоєння студентам навичок наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного та культурного розвитку, досягнення наступності в історичній освіті та національно-культурному вихованні на етапі вищої школи порівняно з загальноосвітньою школою.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія та культура України» є

- розкриття смислу людської діяльності, показ гуманістичних цінностей, наслідків цієї діяльності в історичному минулому і на сучасному етапі;
- засвоєння студентами основних аспектів політичного та культурного розвитку України з стародавніх часів і до сучасності;

- вивчення суспільного ладу та політичних систем, розвитку культури на різних етапах розвитку української державності;
- формування патріотизму, розвиток національної самосвідомості, поваги до власної історії;
- органічний зв'язок викладання загально-гуманітарних курсів з національною історією, традиціями народів України;
- формування у студентів пізнавальної творчості, критеріальних основ для виховання наукового світогляду, що забезпечує пріоритет людини та її цінностей над засобами діяльності і витратами;
- формування громадянської позиції шляхом засвоєння основних моральних норм і принципів життєдіяльності суспільства, їх трансформацій у переконання, якості характеру, життєвої поведінки;
- навчання практичних навичок роботи з історичними джерелами і науковою літературою.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна історія та культура України пов'язана з такими дисциплінами як «Історія держави та права України», «Політологія». Але «Історія держави та права України» вивчає історико-правові аспекти розвитку держави та права, а «Політологія» - сучасні політичні.

Очікувані результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- стан основних проблем науки історія та культура України;
- предмет і метод історії та культури України;
- суспільний лад та політичні системи на різних етапах розвитку української державності;
- основні аспекти політичного та культурного розвитку України, починаючи з стародавньої історії і до сучасності;
- діяльність визначних політичних та культурних діячів України, які сприяли становленню і зміцненню української державності, розвитку її культури (з IX ст. і до наших днів);
- проблеми і труднощі становлення української державності та культурного розвитку в історичному розрізі.

вміти: використовувати історичний досвід української держави і українського державотворення в практичній діяльності для створення демократичної правової держави в Україні, для орієнтації в суспільно-політичному та культурному житті, оцінки суспільних та культурних явищ і подій;

- аналізувати історичні документи за допомогою різних наукових методів, спираючись на принципи історизму, об'єктивності, зв'язку теорії з практикою;
- відтворювати знання з історії та культури України;
- самостійно робити правильні прогнози у сфері суспільно-політичного та культурного життя України на основі історичних знань

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
	ЗК-2	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
	ЗК-3	Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження
	ЗК-4	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
	ЗК-5	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Вступ до вивчення історії та культури України. Стародавня історія та культура України.

Предмет історії та культури України. Первісний лад на території України. Початки культури. Перші державні утворення на території України. Стародавні слов'яни, їх суспільний устрій, звичаї та вірування.

ТЕМА №2. Київська Русь.

Утворення Київської Русі. Її політичний лад та соціально-економічний розвиток та культура. Розквіт Київської Русі. Галицько-Волинська держава. Розпад Київської Русі.

ТЕМА №3. Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав. Виникнення українського козацтва.

Боротьба з монголо-татарами. Захоплення українських земель Литвою та Польщею. Утворення українського козацтва. Культура України у XIV- першій половині XVIIст.

ТЕМА №4. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Причини війни, її основні етапи. Діяльність Б. Хмельницького. Становлення української козацької державності. Переяславська рада 1654 р. Поділ України.

ТЕМА №5. Українська Козацька державність та Гетьманщина наприкінці XVII

- XVIII ст.

Руїна. Україна в Північній війні. Обмеження та ліквідація автономії України. Приєднання Правобережної та Південної України. Розвиток культури

України наприкінці XVII – XVIII ст.

ТЕМА № 6. Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій.

Політичний стан та економічний розвиток українських земель. Українське національне відродження. Ліберальні реформи 60-70-х рр. Промисловий переворот. Революція 1905-1907 рр. Україна в роки Першої світової війни.

ТЕМА №7. Українська революція 1917-1921 рр.

Діяльність Центральної Ради. Українська держава гетьмана П. Скоропадського. Директорія УНР. ЗУНР. Політика радянської влади в Україні. Культура України в 1917-1920 рр.

ТЕМА № 8. Українська СРР/РСР у складі СРСР.

Неп. Утворення СРСР. Індустріалізація. Колективізація. Голодомор 1932-1933 рр. Західноукраїнські землі у складі Польщі, Румунії та Чехословаччини. Національне відродження 1920-х рр. «Розстріляне відродження». Приєднання західноукраїнських земель до УРСР. Початок радянсько-німецької війни. Окупація України. Рух Опору. Звільнення України від окупації.. Україна в повоєнне десятиріччя та в умовах деєсталінізації (1945-1964 рр.).Відбудова економіки. «Відлига». Розвиток культури. «Застій» та «Перебудова». Культурні процеси.

ТЕМА №9. Держава Україна на сучасному етапі.

Державотворчі процеси та політичний розвиток. Становище в економіці. Зовнішня політика України. Розвиток національної культури.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1.Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарськ заняття	Практичні заняття	Лабораторн заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1 Вступ до вивчення історії та культури України. Стародавня історія та культура України.	6	2				4	Екзамен
Тема № 2 Київська Русь	10	4	2			4	
Тема № 3 Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав. Виникнення українського козацтва(	8	2	2			4	

Тема № 4 Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.	12	4	4			4	
Тема №5 Українська Козацька державність та Гетьманщина наприкінці XVII - XVIII ст.	6	2	2			2	
Тема № 6 Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій.	8	2	2			4	
Тема № 7 Українська революція 1917-1921 рр.	12	2	4			6	
Тема № 8 Українська СРР/РСР у складі СРСР.	12	2	4			6	
Тема № 9 Держава Україна на сучасному етапі.	16	4	4			8	
Всього :	90	24	24			42	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 1							
Тема № 1 Вступ до вивчення історії та культури України. Стародавня історія та культура України.	8					8	Екзамен
Тема № 2 Київська Русь	12	1	1			10	
Тема № 3 Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав. Виникнення українського козацтва(	8					8	
Тема № 4 Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.	12	1	1			10	
Тема № 5 Українська Козацька державність та Гетьманщина наприкінці XVII - XVIII ст.	8					8	
Тема № 6 Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій.	8					8	
Тема № 7 Українська революція 1917-1920 рр.	12	1	1			10	
Тема № 8 Українська СРР/РСР у складі СРСР.	8					8	
Тема № 9 Держава Україна на сучасному етапі.	14	1	1			12	

Всього :	90	4	4			82	
----------	----	---	---	--	--	----	--

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Питання, що виносяться на самостійну роботу слухача		Література:
Тема 1. Вступ до вивчення історії та культури України. Стародавня історія та культура України.		1, 2, 3, 5, 6, 10.
1.	Проблема походження слов'ян в історичній літературі	
2.	Давньоруська народність	
3.	Історичні корені та етногенез українців	
Тема № 2: Київська Русь		3, 6, 7, 11, 12.
1.	Передумови утворення держави у східних слов'ян.	
2.	Етапи розвитку Київської Русі.	
3.	Причини роздроблення Київської Русі.	
4.	Становлення Галицько-Волинської держави.	
5.	Історичне значення Київської Русі та Галицько-Волинської держави.	
Тема №3: Українські землі в складі Великого князівства Литовського та інших держав. Виникнення українського козацтва		4, 8, 9, 15, 26, 27.
1.	Особливості стану України у складі Литви.	
2.	Захоплення українських земель Польщею.	
3.	Люблінська унія 1569р. Україна в складі Речі Посполитої. Посилення соціального, національного та релігійного гноблення	
Тема №4: Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.		13, 14, 17, 25, 28, 30
1.	Періодизація революції та Визвольної війни, її основні етапи.	
2.	Становлення української національної козацької державності.	
3.	Переяславська рада та Березневі статті 1654 р.	
Тема.5: Українська Козацька державність та Гетьманщина наприкінці XVII - XVIII ст.		4,16, 18, 20, 24, 29, 31
1.	Організація української козацької держави, внутрішня і зовнішня політика гетьманської адміністрації	
2.	Переяславська Рада та «Березневі статті», їх значення та оцінки в історичній літературі	
3.	Збройна боротьба проти Польщі та дипломатія Б.Хмельницького після Віленського перемир'я (1656-1657)	

4.	Ліквідація Гетьманщини та Запорозької Січі.	
Тема № 6: Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій.		4,19, 21, 23, 32, 34, 35
1.	Землі України у складі Росії.	
2.	Українське національне відродження.	
3.	Ліберальні реформи 60-70 ^х років і особливості їх проведення в Україні.	
Тема №7: Українська революція 1917-1921 рр		15, 19, 22, 28
1.	Центральна Рада	
2.	Внутрішня та зовнішня політика П.Скоропадського	
3.	Директорія. Протиборство політичних сил в Україні	
Тема № 8: Українська СРР/РСР у складі СРСР.		4, 9, 12, 24, 27, 33
1.	Політичний режим в Україні в 20-ті роки	
2.	Українське національне відродження	
3.	Суцільна колективізація: засоби її проведення і основні наслідки для України	
Тема №9: Держава Україна на сучасному етапі		1, 2, 4, 5, 12, 18, 25, 26, 28, 32
1.	Державотворення та політичний розвиток: здобутки і проблеми	
2.	Становище в національній економіці та соціальній сфері	
3.	Основні напрями зовнішньої політики сучасної України	
4.	Наука і культура України в сучасних умовах	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

Тематика рефератів з історії України та культури.

1. Українська ментальність у історичному розрізі.
2. Основні етапи розвитку слов'янського язичництва.
3. Українська обрядовість зимового циклу.
4. Українська обрядовість весняного циклу.
5. Українська обрядовість літнього циклу.
6. Українська обрядовість осіннього циклу.
7. Народний календар українців.
8. Народна медицина стародавніх українців.
9. Шлюб і шлюбні звичаї в Україні.
10. Розвиток сільського господарства в Україні у давні часи.
11. Символіка рослин і тварин у побуті та звичаях українців.

12. Багатоаспектність у вивченні української психічної структури: расові чинники, геопсихічні, історичні, соціопсихічні, культуро-морфологічні та глибинно-психічні причини.
13. Мова й національна психологія.
14. Атрофія та гіпертрофія національної психіки.
15. Національний характер, домінантні риси українського національного характеру.
16. Інтегральні символи української культури.
17. Головні чинники народної моралі.
18. Український народний одяг .
19. Українська хата та її інтер'єр.
20. Традиційні народні страви.
21. Українська демонологія.
22. Чумацтво в Україні.
23. Вишивка та писанкарство в Україні.
24. Одяг у Давній Русі.
25. Видатні жінки Київської Русі.
26. Історія іграшок.
27. Козацькі звичаї та забави.
28. Військове мистецтво запорозьких козаків.
29. П. Сагайдачний як полководець.
30. Б. Хмельницький як полководець.
31. І. Сірко як полководець.
32. Поліцейська реформа 1862 р. та її реалізація на українських землях.
33. Професійна підготовка поліцейських кадрів на українських землях Російської імперії на початку ХХ ст.
34. Становлення українського театру (кінець ХІХ- початок ХХ ст.)
35. Становлення кіно в Україні (початок ХХ ст.)
36. Українські народні танці.
37. Культурне життя Харкова на початку ХХ ст.
38. Початок підготовки кадрів охоронців правопорядку в Харкові (1917-1921 рр.)
39. Воєнізація міліції на початку 1920-х рр.
40. Чистки у міліції у 1920-ті рр.
41. Забезпечення міліції та матеріальне становище її працівників у 1920-ті рр.
42. Протидія міліції бандитизму на початку 1920-х рр.
43. Протидія міліції проституції в УСРР у добу непу (1921-1929 рр.)
44. Протидія міліції самогоноварінню в УСРР у роки непу (1921-1929 рр.).
45. Протидія міліції хуліганству в УСРР у роки непу (1921-1929 рр.).

46. Протидія міліції УСРР крадіжкам коней (конокрадству) у 1920-ті роки
47. Протидія порушенням законності в діяльності міліції УСРР у 1920-ті роки.
48. Агентурно-розшукова діяльність міліції у 1920 ті рр.
49. Українізація міліції у 1920 ті рр.
50. Діяльність профспілок у 1930-ті рр.
51. Становлення тоталітарної партії в Україні (1918-1930 рр.)
52. Становлення навчальних закладів із підготовки кадрів міліції в Харкові (1943-1990 рр.)
53. Розвиток української музики в 1950-1980-х рр.
54. Розвиток українського кіно у 1960-1980-х рр.
55. Становлення національної освіти в Україні у 1990-ті рр.
56. Сучасна українська музика (2000 рр.).
57. Розвиток спорту в Україні на сучасному етапі (1991-2017 рр.).
58. Революція Гідності.
59. АТО та ООС на Сході України.
60. Становлення Національної поліції в Україні.

6. Методи навчання

Лекції із застосування мультимедійних та бінарних методів; та семінарські заняття з моделюванням ситуативних задач, рольові ігри.

Рівні застосування бінарних методів:

- 1) на інформаційному (або догматичному) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-інформаційного методу;
- 2) на проблемному (або аналітичному) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-проблемного методу;
- 3) на евристичному (пошуковому) рівні словесна форма набуває бінарного характеру словесно-евристичного методу;
- 4) на дослідницькому рівні словесна форма набуває характеру словесно-дослідницького методу.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання до іспиту Історія та культура України.

1. Початки людської цивілізації на території України.
2. Неолітична революція. Бронзовий та залізний віки на території України.
3. Скіфсько-сарматська епоха на території України.
4. Античні міста-держави Північного Причорномор'я. Антична спадщина і Україна.
5. Проблема походження слов'ян. Східнослов'янські племена на терені України.
6. Звичай та обряди давніх слов'ян. Релігійні вірування давніх слов'ян.
7. Політичний лад Київської Русі.

8. Соціально-економічний розвиток Київської Русі (IX-XII ст.).
10. Київська Русь за часів князя Володимира Великого. Запровадження християнства на Русі.
11. Внутрішньополітична та зовнішньополітична діяльність князя Ярослава Мудрого.
12. Культура Київської Русі.
13. Галицько-Волинська держава. Князь Данило Галицький.
14. Захоплення українських земель Литвою.
15. Боротьба України-Русі проти монголо-татарської навали.
16. Загарбання українських земель Польшею. Посилення національно-релігійного гніту.
17. Культура України XIV - XVII ст.
18. Релігійне життя в Україні у XVI ст. Берестейська церковна унія.
19. Крим у добу пізнього Середньовіччя.
20. Українське козацтво: час виникнення, причини, джерела та територія формування.
21. Запорозька Січ (XVI – перша половина XVII ст.): військово-адміністративний устрій, культура, побут.
22. Роль козацтва у боротьбі проти турецько-татарських загарбників.
23. Козацько-селянські повстання в Україні кінця XVI – 20-30-х років XVII ст.
24. Місце та роль Києво-Могилянської академії в історії української культури.
25. Роль братств у розвитку та утвердженні української культури
26. Військово-політична діяльність гетьмана П.Сагайдачного.
27. Основні події Національної -визвольної війни у 1648 р.
28. Перебіг Національної -визвольної війни у 1649 -1653 рр.
29. Формування української державності в ході Національної - визвольної війни
30. Переяславська рада та Березневі статті (1654), їх оцінка в історіографії.
31. Зовнішня політика уряду Б.Хмельницького.
32. Військово-політична діяльність Б.Хмельницького.
33. Політичне становище в Україні після Переяславського договору.
- Поділ України.
34. Руїна: причини, характер, наслідки.
35. Козацькі літописи XVII- XVIII ст.
36. Феномен українського бароко.
37. Розвиток Слобідської України в другій половині XVII – XVIII ст.
38. Гетьманування І.Мазепи.
39. Україна і Північна війна.
40. Інкорпораційна політика російського царизму щодо України у XVIII ст.
41. Ліквідація Гетьманщини і Запорозької Січі.
42. Гайдамацький рух у XVIII ст.

43. Правобережні та Західноукраїнські землі в кінці XVII – XVIII ст.
44. Національно-культурне Відродження наприкінці XVIII ст. – першій половині XIX ст.
45. Соціально-економічний розвиток України у XVIII ст.
46. Григорій Сковорода: філософ, поет, педагог.
47. Соціально-економічний розвиток України в першій половині XIX ст. у складі Російської імперії.
48. Розвиток освіти в Україні у XIX ст.
49. Кирило-Мефодіївське братство, його програмні документи.
50. Розвиток українського театру у XIX ст.
51. Західноукраїнські землі у складі Австрійської імперії (XIX ст.).
52. Скасування кріпосного права та особливості проведення селянської реформи в Україні.
53. Ліберальні реформи 60-70-х років XIX ст. в Росії та їх проведення в Україні.
54. Розвиток національного руху в Україні в другій половині XIX ст.
55. Суспільно-політичні рухи в Україні в другій половині XIX ст.
56. Українське мистецтво другої половини XIX ст.
57. Роль та місце Тараса Шевченка в історії української культури.
58. Роль та місце Івана Франка в історії української культури.
59. Роль та місце Лесі українки в історії української культури.
60. Українська реалістична проза другої половини XIX ст.
61. Творчість М.В. Лисенка.
62. Особливості розвитку економіки України в другій половині XIX ст.
63. Соціально-економічний розвиток України на початку XX ст.
64. Зародження перших політичних партій в Україні.
65. Україна в період революції 1905-1907 рр. Піднесення національно-визвольного руху.
66. Аграрна політика Столипіна П.А. та її проведення в Україні.
67. Україна в роки Першої світової війни.
68. Утворення Української Центральної ради та її політична діяльність.
69. Створення в Україні радянського уряду. Втручання більшовицьких військ з Росії. IV Універсал Української Центральної Ради.
70. Українська держава гетьмана П.П.Скоропадського
71. Політика радянської влади в Україні. “Воєнний комунізм”.
72. ЗУНР.
73. Україна в добу Директорії. Проголошення акту соборності України.
74. Військово-політичне становище в Україні в 1919 -1920 рр.
75. Культура України доби революції 1917-1921 рр.
76. НЕП в Україні: суть, особливості впровадження, причини згорання.
77. Політика коренізації та українське Відродження 20-х років XX ст.
78. Політика форсованої індустріалізації та її наслідки в Україні.
79. Творчість В. Сосюри.
80. Український театр та драматургія 1920-1930-х рр.

81. Голодомор 1932-1933 рр.
82. Примусова колективізація сільського господарства України.
83. Утвердження сталінського тоталітарного режиму в Україні. Масові репресії.
84. Творчість О. Довженка.
85. Західноукраїнські землі в 20-30-х роках ХХ ст.
86. Початок Другої світової війни. Приєднання Західної України до УРСР.
87. Початок війни між Німеччиною та СРСР. Бойові дії на території України у 1941 р.
88. Діяльність ОУН –УПА в період Другої світової війни.
89. Звільнення України від нацистської окупації.
90. Наслідки Другої світової війни та відбудова економіки України.
91. “Радянізація” західних областей України. Загострення політичної боротьби в 40-50-ті роки ХХ ст.
92. Спроби лібералізації політичного режиму (1953-1964 рр.).
93. Економічні реформи та експерименти 50-х поч. 60-х рр. ХХ ст.
94. Спроби економічних реформ 1965-1970 рр.
95. Зростання кризових явищ у економічному, політичному, культурному житті у 70-80-ті роки ХХ ст. Обмеження прав України. Русифікація.
96. Особливості політики “перебудови” в Україні. Боротьба за незалежність України.
97. Проголошення незалежності України та процеси державотворення (1991-1994 рр.).
98. Соціально-економічний розвиток України на сучасному етапі.
99. Міжнародне визнання України. Зовнішня політика України на сучасному етапі.
100. Прийняття Конституції України 1996 р. та її історичне значення.
101. Державна символіка України: історія і сучасність.
102. Суспільно-політичний розвиток України на сучасному етапі. Революція Гідності. Вибори у Верховну Раду у 2019 р.
103. Сучасна українська музика.
104. Розвиток освіти в сучасній Україні.
105. Вибори Президента України у 2019 р. Політичний розвиток України на сучасному етапі.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на

лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість} \\ \text{балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} \text{ за } + \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали} \\ \text{попередній} \\ \text{семестр} \end{array} \text{ за } : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю.

Кафедра визначила вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, в тому числі кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи.

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 7 позитивних оцінок. Пропуски занять повинні бути обов'язково відпрацьовані до іспиту.	Підготувати реферат на тему, визначену викладачем, обсягом 12-14 сторінок формату А4	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97–100 90-93	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
85 – 89 80-84	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 78		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
70 – 74 65-69	Задовільно ("зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
40–59 31-40	Незадовільно („не зараховано")	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно ,

		необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
--	--	---

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

- 1.Бойко О.Д. Історія України: підручник. К.:Академія. 2018.720 с
- 2.Гарін Володимир, Кігіцар Ірина, Кондратенко Олександр. Історія України: навчальний посібник. К.:Центр навчальної літератури,2017.240с.
- 3.Греченко В.А. Історія та культура України: підручник.Х.:ХНУВС,2017.320 с.
- 4.Греченко В.А., Кислюк К.В.Історія української культури.К.:Кондор-Видавництво,2013.352 с.
5. Палій Олександр. Коротка історія України. К. А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2017. 464 с.

Допоміжна література:

- 6.Аркас Микола. Історія України - Русі.К.: Наш формат, 2020.436 с.
- 7.Греченко В.А., Головка О.М.Становлення та утвердження тоталітарної партії в Україні (1918-1941 рр.).Х.:НікаНова. 2012.402 с.
- 8.Михайлова Ольга. Павло Скоропадський. К.:Парламентське видавництво, 2018.368 с.
- 9.Сас Петро. Петро Конашевич – Сагайдачний. К.:Парламентське видавництво, 2020. 560 с.

Інформаційні ресурси

1. Битва під Жовтими Водами. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1909/pamyatni-daty--kviten>
2. Українська держава гетьмана П. Скоропадського. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1909/pamyatni-daty--kviten>.
3. Коліївщина. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1923/pamyatni-daty--traven>.
4. Битва під Корсунем. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1923/pamyatni-daty--traven>.
5. Ярослав Мудрий. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1909/pamyatni-daty>.
- 6.Петро Дорошенко - гетьман усієї України. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1909/pamyatni-daty>.
7. Битва під Пилявцями. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1951/pamyatni-daty--veresen>.
8. Батуринська трагедія (до 310-ї роковини події). URL:<http://univd.edu.ua/uk/dir/1952/pamyatni-daty--lystopad>

9. Перша світова війна 1914-1918 років (до 100-річчя з дня закінчення).
URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1952/pamyatni-daty--lystopad>
10. 100 років з дня утворення Директорії Української Народної Республіки.
URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1952/pamyatni-daty--lystopad>
11. 85 річниця Голодомору в Україні. URL:
<http://univd.edu.ua/uk/dir/1909/pamyatni-daty>.
12. 150 років Всеукраїнському товариству «Просвіта» імені Тараса Шевченка. URL: <http://univd.edu.ua/uk/dir/1909/pamyatni-daty>.
13. 100 років Акту Соборності України. URL:
<http://univd.edu.ua/uk/news/4747>.